

Sammenfatning om eventuelle Snublesten i Sønderborg Kommune

Det var et ønske om en Snublesten fra en søn til en af de omkomne grænsegendarmere, der gør at vi ska' finde ud af, hvad vi gør i forhold til Snublesten i vores kommune.

Siden 1992 er der lagt over 75.000 snublesten i 30 lande. I Danmark er der lagt over 100 snublesten.

Snublesten bliver lagt for nazismens ofre, blandt andet jøder, modstandsfolk, politifolk, grænsegendarmere, kommunister, asociale og vaneforbrydere. Og Snublesten lægges oftest udfor offerets sidste frivillige bopæl.

I alt mistede 43 grænsegendarmere livet under besættelsen. Af dem døde 39 i koncentrationslejrene. Den 5. oktober 1944, det vil sige to måneder efter åbningen af Frøslevlejren blev 141 grænsegendarmere tvangsforflyttet fra Frøslevlejren til koncentrationslejren Neuengamme.

Af de 43 grænsegendarmere der mistede livet under besættelsen, har jeg fundet frem til 14 der har tilknytning til vores kommune:

Ernst Christensen, Brunsnæs

Janus Villiam Christensen, Skelde

Jacob Christian Peter Christiansen, Sandager, Rinkenæs og Gråsten

Hans Peter Gimm, Højer, mindesten ved Christianskirken i Sønderborg

Knud Petersen Grøn, Rinkenæs, Sandager og Kruså

Hans Christian Hansen, Kegnæs

Alfred Hansen Høj, Lydersholm, mindesten ved Christianskirken, Sønderborg

Carl Vilhelm Jacobsen, Sandager og Bækken

Thomas Emil Jessen, Skelde

Niels Poulsen Korsgaard, Kegnæs og Høruphav

Svend B. Paludan-Müller, Gråsten

Kristian Sofus Nielsen, Sønderborg

Jens Albrecht Petersen, Lydersholm, mindesten ved Christianskirken, Sønderborg

Cyrel Thorvald Rigensborg, Sandager

Jeg har fået svar fra Henriette Harris fra Snublestensgruppen i Danmark, hun skriver blandt andet:

” Egentlig lægges snublesten ud for den sidste frivillige bopæl, men det kan være uhensigtsmæssigt, hvis det er en lille by uden fortov, og få mennesker kommer forbi. I sådanne tilfælde kan man vælge at lægge snublestenen fx foran byens rådhus. Og så skrive på stenen, hvilken adresse vedkommende boede på. ”

I vores tilfælde skulle Snublestenen lægges i Skelde på en vej uden fortov.....

Måske kunne man lægge Snublestenen på Gendarmstien, og der er der fast underlag flere steder, f.eks. i Brunsnæs, der ligger jo også et forhenværende Gendarmhus.

Måske kunne man sætte fortællestokke op langs Gendarmstien, for at fortælle deres historie.

Er usikker på, om det er en god ide at lægge snublesten for en bestemt gruppe. Hvad med alle de andre, for eksempel jøder, modstandsfolkene, politifolk, asociale, kommunister eller andre der omkom under besættelsen?

Der er sat mindestene op for fire modstandsfolk ved Christianskirken. Hvad med dem?

Grænsegendarmerne er nævnt på Mindemuren i Frøslev og Mindetavlen i Gråsten, samt på enkelte mindesten på blandt andet kirkegårde.

Til sidst lidt fra Historiens Hus i Odense, som har lagt 13 snublesten med dertil hørende app, så man kan få både et billede og en historie om den enkelte person som snublestenen er lagt for. De har valgt enkelte personer fra forskellige ”kategorier”, og lagt snublesten for dem. Af etiske grunde har de ikke valgt nogen fra gruppen ”asociale personer og vaneforbrydere”. Der er en god artikel i bladet JOURNALEN, 2023.

Der findes også en bog om de 43 gendarmere med fotografi af den enkelte, bogen ”Mindeskrift om de som følge af den tyske Besættelse af Danmark omkomne danske Grænsegendarmere” er udsendt af Grænsegendarmeriet, Gråsten 1946.

Jeg har samlet de ting jeg har fundet frem til i en ”artikel”, blandt andet et billede af den enkelte af de 14 grænsegendarmere.

Med venlig hilsen
Hannelore